

สาขาวิชาศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

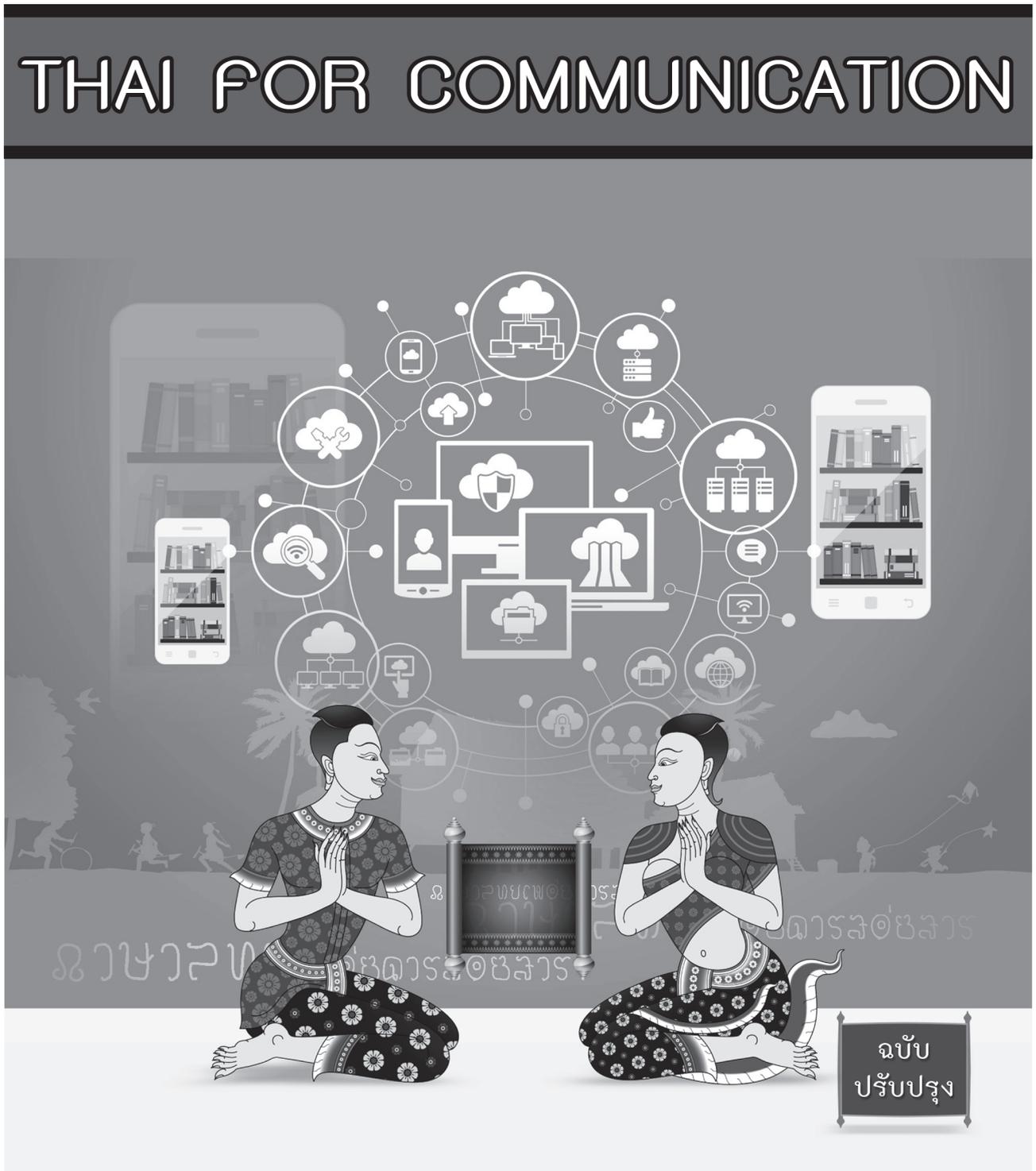
การสอนเสริมครั้งที่ 1
หน่วยที่ 1 - 7

เอกสารสอดทัศนชุดวิชา

10161

ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

THAI FOR COMMUNICATION

ฉบับ
ปรับปรุง

สงวนลิขสิทธิ์

เอกสารโสตทัศนศึกษา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การสอนเสริมครั้งที่ 1
จัดทำขึ้นเพื่อบริการแก่นักศึกษาในการสอนเสริม

จัดทำต้นฉบับ: รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒน์ รัตนโกศา

บรรณาธิการ/ออกแบบ: หน่วยผลิตสื่อสอนเสริม ศูนย์โสตทัศนศึกษา
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

จัดพิมพ์: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พิมพ์ที่: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พิมพ์ครั้งที่ 60 ภาค 2/2559 ปรับปรุง

แผนการสอนเสริมครั้งที่ 1

การสอนเสริมชุดวิชา 10161 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

รายชื่อหน่วยที่สอนเสริม

หน่วยที่ 1	การสื่อสารด้วยภาษา
หน่วยที่ 2	ความคิดกับภาษา
หน่วยที่ 3	หลักการใช้อ้อยคำในการสื่อสาร
หน่วยที่ 4	หลักการใช้ประโยคในการสื่อสาร
หน่วยที่ 5	ทักษะและศิลปะการฟัง
หน่วยที่ 6	ทักษะการพูด
หน่วยที่ 7	การพัฒนาทักษะการพูด

ประเด็น

1. มนุษย์ใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาในการรับรู้ความหมายร่วมกัน โดยมีปฏิริยาตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลหรือมีอุปสรรค พิจารณาจากองค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่ง-ผู้รับสาร สื่อ สาร (จะแสดงออกด้วยภาษา) และผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งได้พิจารณาวัฒนธรรมทางภาษาที่เป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการสื่อสารด้วย

2. กระบวนการคิดกับการใช้ภาษามีความสัมพันธ์กันเป็นปฏิริยาถูกไข่มุนุษย์มีระเบียบวิธีการคิดหลายประเภท มีเป้าหมายหรือทิศทางที่ชัดเจนคือในทางวัฒนธรรม โดยได้รับอิทธิพลจากความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ มนุษย์สื่อสารความคิดด้วยการแสดงเหตุผล การจำแนกประเภท การแสดงระดับนามธรรม และการนิยาม

3. มนุษย์ใช้อ้อยคำและประโยคเรียงเรียงสื่อความหมายหรือความคิดให้ผู้รับสารเข้าใจ ผู้ส่งสารจึงต้องมีความรู้เรื่องของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กะทัดรัด ชัดเจน และสละสลวย ถูกต้องตามความหมาย คัดค้านของคำ และมีพลังทางภาษา นอกจากนี้ยังต้องรู้จักแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร โดยพิจารณาปัญหาการใช้ภาษาของตนในด้านต่างๆ อย่างรอบคอบ และตระหนักอยู่เสมอว่า ต้องใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องเหมาะสม และชัดเจน

4. ทักษะการฟังที่ดีจำเป็นต้องมีการฝึกฝน ทั้งการหาประเด็น จับประเด็น อีกทั้งผู้ฟังต้องเปิดใจกว้างเพื่อรับข้อมูลโดยปราศจากอคติ การฟังแบ่งเป็น การฟังระหว่างบุคคล การฟังในกลุ่มและในที่สาธารณะ และการฟังผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

5. ทักษะการพูดเป็นการสื่อสารสองทาง ที่ช่วยประหยัดเวลาในการสื่อสาร การพูดตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การพูดให้ความรู้ การพูดโน้มน้าวใจ และการพูดจรรโลงใจ ส่วนการพูดในชีวิตประจำวันแบ่งเป็น การสนทนาในชีวิตประจำวัน การสนทนาเพื่อกิจธุระ การพูดในโอกาสทางสังคม การพูดทางวิชาการ การนำเสนอผลงาน และการประชุม

วัตถุประสงค์

1. นักศึกษาเข้าใจวิธีการอ่านอย่างเข้าใจ ได้ฝึกการอ่านและสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนจากตัวอย่างข้อความที่กำหนดให้
2. นักศึกษาสามารถสรุปสาระโดยสังเขปของเนื้อหาหน่วยที่ 1-7 ได้ถูกต้อง
3. นักศึกษาทำแบบฝึกหัดเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาหน่วยที่ 1-7 ได้
4. นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นและวิจารณ์การใช้ภาษาจากเรื่องที่กำหนดให้ได้
5. นักศึกษาสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาษาที่เหมาะสมกับตัวเองได้

กิจกรรมการสอนเสริม

1. ประเมินผลก่อนและหลังการสอนเสริมโดยใช้แบบฝึกปฏิบัติประจำชั้วติวิชา
2. ทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
3. อภิปราย ตอบข้อซักถาม และสรุปแนวทางการศึกษาชั้วติวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

สื่อสอนเสริม

1. เอกสารการสอนชั้วติวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เล่ม 1
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. เอกสารโสตทัศนศึกษาเสริมครั้งที่ 1
4. แบบประเมินผลความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
 2. ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบในคู่มือการศึกษา
 3. ประเมินผลจากการสอนเสริมจากแบบประเมินการสอนเสริมของสำนักบริการการศึกษา
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

พื้นฐานการอ่านสำหรับนักศึกษา มสธ. (1)

แนวคิด นักศึกษา มสธ. ควรมีพื้นฐานการอ่านที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือศึกษาในระบบทางไกล มีความสามารถในการอ่านอย่างเข้าใจ โดยใช้วิธีการอ่าน 4 แบบ ได้แก่ 1) อ่านจับใจความ 2) อ่านสรุปสาระสำคัญ 3) อ่านค้นหาคำสำคัญ และ 4) อ่านแล้วทำแผนภาพความคิด

กิจกรรมเสริม เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน
(ฝึกอ่านข้อความ 3 ข้อความ โดยใช้วิธีการอ่านตามที่กำหนด)

ตัวอย่างที่ 1 คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์กับการสร้าง “นักคิด”

เจตนารมณ์ของการศึกษา คือ การสร้างคนให้มีความคิด รักในการเรียนรู้ มีหลักในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบก่อนตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถแสวงหาความรู้ได้เองไม่สิ้นสุด เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะเข้ามาเป็นเครื่องมือรองรับเจตนารมณ์ดังกล่าวก็คือ วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นั่นเอง

คณิตศาสตร์ต้องเน้นการพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผล ตรรกะในความคิด การเชื่อมโยงหลักทฤษฎีกับปัญหาใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตจริง

วิทยาศาสตร์ต้องเน้นกระบวนการคิดและกระบวนการแสวงหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์ ให้ผู้เรียนรู้จักการสังเกต การตั้งคำถาม การทดลอง การวิเคราะห์ การหาคำตอบ และการอธิบายให้เหตุผล

หลักสูตรการสอนด้านวิทยาศาสตร์จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้เด็กกระหายใคร่รู้กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรู้จักใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต การสอนต้องยังยั้งให้คิดและโต้ตอบมากกว่าการบอกให้จดอย่างที่เคยทำมา

(อมรวิรัช นาครทรรพ *ความฝันของแผ่นดิน* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ตะวันออก 2540

หน้า 101-102)

คำถาม

1. วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

2. วิชาวิทยาศาสตร์มีหลักสำคัญในการเรียนการสอนคืออะไร

.....

.....

.....

ตัวอย่างที่ 2 ภาษากับการสร้าง “พลเมืองสากล”

ภาษาอังกฤษจะกลายเป็นภาษากลางในการสื่อสารของมวลมนุษย์ ด้วยเหตุผลต่อไปนี้

1. ปัจจุบันมีคนพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ หรือเป็นภาษาที่สอง หรือเป็นภาษาต่างประเทศถึง 1,000 ล้านคน
2. รายการวิทยุที่ออกอากาศเป็นภาษาอังกฤษ มีประมาณร้อยละ 60–70
3. ข้อมูลที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ บันทึกเป็นภาษาอังกฤษร้อยละ 80

นอกเหนือจากฝึกฟัง พูด และอ่านภาษาอังกฤษแล้ว ต้องเน้นความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษให้มากขึ้นด้วย รวมทั้งการฝึกฝนการใช้ศัพท์ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การส่งเสริมให้มีการอ่านมากขึ้นและพูดได้ดีขึ้น

ภาษาไทยของเราก็ต้องเน้นทั้งการพูด อ่าน เขียน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างกันในสังคม ช่วยพัฒนาระบบการคิด ลำดับเหตุผล และการแสดงความคิดออกมาอย่างกระชับชัดเจน รวมทั้งการรักษา “วัฒนธรรมทางภาษา” ด้วยการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง ตั้งแต่การควบกล้ำ คำศัพท์ ไปจนถึงการประพันธ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ต้องเน้นหนักควบคู่ไปกับการเรียนภาษาต่างประเทศให้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เด็กสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“พูดก็เขียนเขียนก็แบบแบบวาจา ไม่บอ ๆ บ้า ๆ ภาษาคน”

(อมรวิรัช นาครทรรพ *ความฝันของแผ่นดิน* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ตะวันออก 2540
หน้า 103–105)

คำถาม

1. เหตุใดจึงต้องเรียนภาษาอังกฤษ

.....

.....

.....

2. การเรียนภาษาไทยมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

3. แนวคิดสำคัญของการเรียนภาษาคืออะไร

.....

.....

.....

ตัวอย่างที่ 3 สังคม “โลก” ศึกษา

เด็กรุ่นใหม่ของเราควรจะได้เรียนรู้กับวัฒนธรรมและความเป็นไปในโลกนี้ให้มากขึ้น ทั้งในส่วนของวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษาที่จะทำให้เด็กพร้อม และ “มีใจ” ให้แก่เพื่อนมนุษย์ต่างเชื้อชาติ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสงคราม และการใช้กำลังเข้าแก้ปัญหาต่อกัน แม้สิ่งเหล่านี้อาจดูเป็นเรื่อง “หนัก” สำหรับเด็ก แต่ด้วยการกำหนดสาระและวิธีถ่ายทอดที่เหมาะสม ก็จะช่วยเร่งเร้าให้เด็กสนใจ และไม่ “ปิด” ตัวเองจากความเป็นจริงของสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมไทยหรือสังคมนานาชาติ ส่งเสริมให้เด็กมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำหน้าที่เพื่อสังคม และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมอย่างเต็มที่

(อมรวิทย์ นาคทรพรพ *ความฝันของแผ่นดิน* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ตะวันออก 2540
หน้า 105–106)

คำถาม

1. การเรียนรู้ “โลก” ในข้อเขียนนี้ มีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

.....

2. คำว่า “มีน้ำใจ” มีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

3. สรุปแนวคิดหลัก

.....

.....

.....

สื่อเสริมประกอบการศึกษา

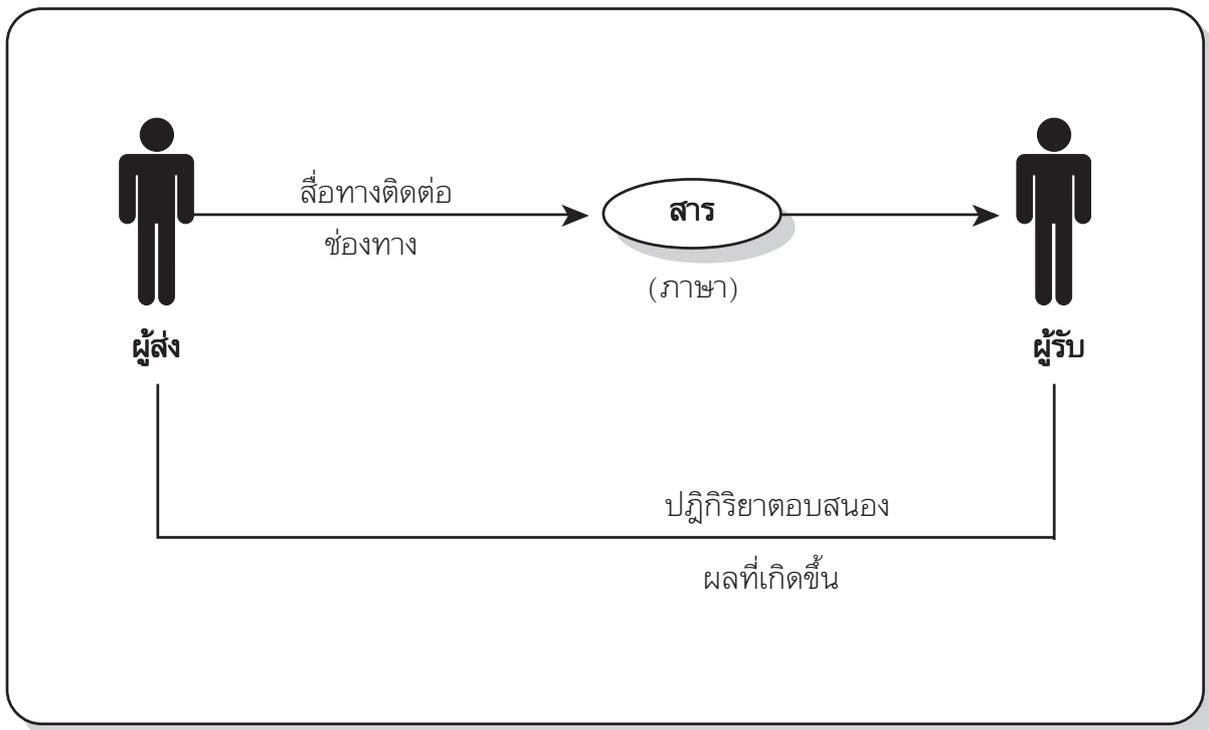
หน่วยที่ 1 การสื่อสารด้วยภาษา

ความหมาย

จุดประสงค์ในการสื่อสาร

องค์ประกอบของการสื่อสาร (ฮาโรลด์ ลาสเวลล์)

- การติดต่อ/การรับรู้/การตอบสนอง
- การรับรู้เรื่องราวที่มีความหมายร่วมกัน

บทบาทของผู้ส่งสาร

- เจตนาในการส่งสาร
- ความรู้ ความเข้าใจ
- การกำหนดผู้รับสาร
- การใช้กลวิธีส่งสาร

บทบาทของผู้รับสาร

- พยายามรับรู้สารอยู่เป็นนิจ
- มีความรู้ลึก
- มีความสนใจ

สาร

- เนื้อหา/ข้อมูล/เรื่องราว
- ภาษา สัญลักษณ์ รหัส ฯลฯ
- วิธีแสดง/นำเสนอสาร
- ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น
- วัจนภาษา/อวัจนภาษา
(ซ้ำกัน แแย้งกัน แทนกัน เสริมกัน
เน้นกัน)

สื่อ

- ธรรมชาติ
 - มนุษย์
 - สิ่งพิมพ์
 - อิเล็กทรอนิกส์
- ผลผสมผสาน

ผลที่เกิดขึ้น

- การเปลี่ยนแปลง
- ผลที่เกิดตามเจตนา
- ผลที่เกิดโดยไม่คาดหมาย/ไม่เจตนา

สภาพสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม

- กาละ
 - เทศะ
 - โอกาส
 - บุคคล
 - วัฒนธรรมย่อย
- ฯลฯ

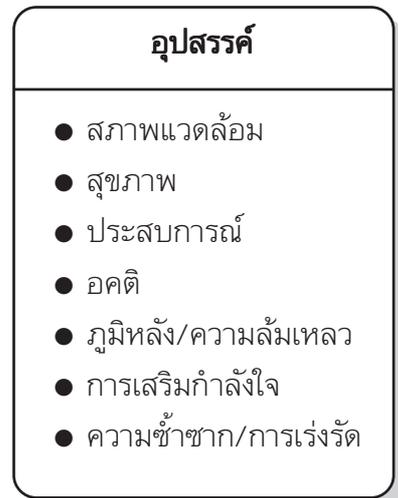
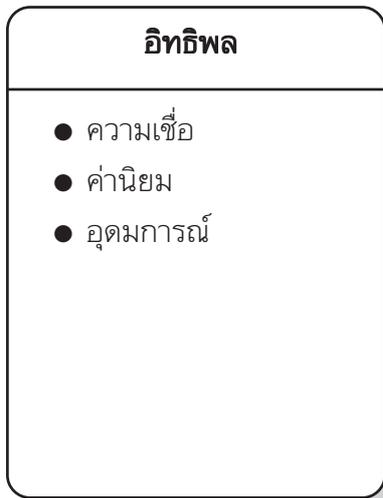
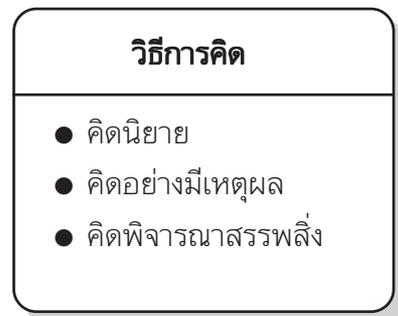
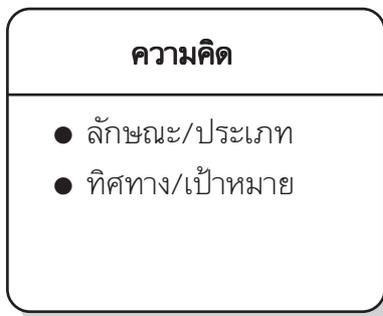
หน่วยที่ 2 ความคิดกับภาษา

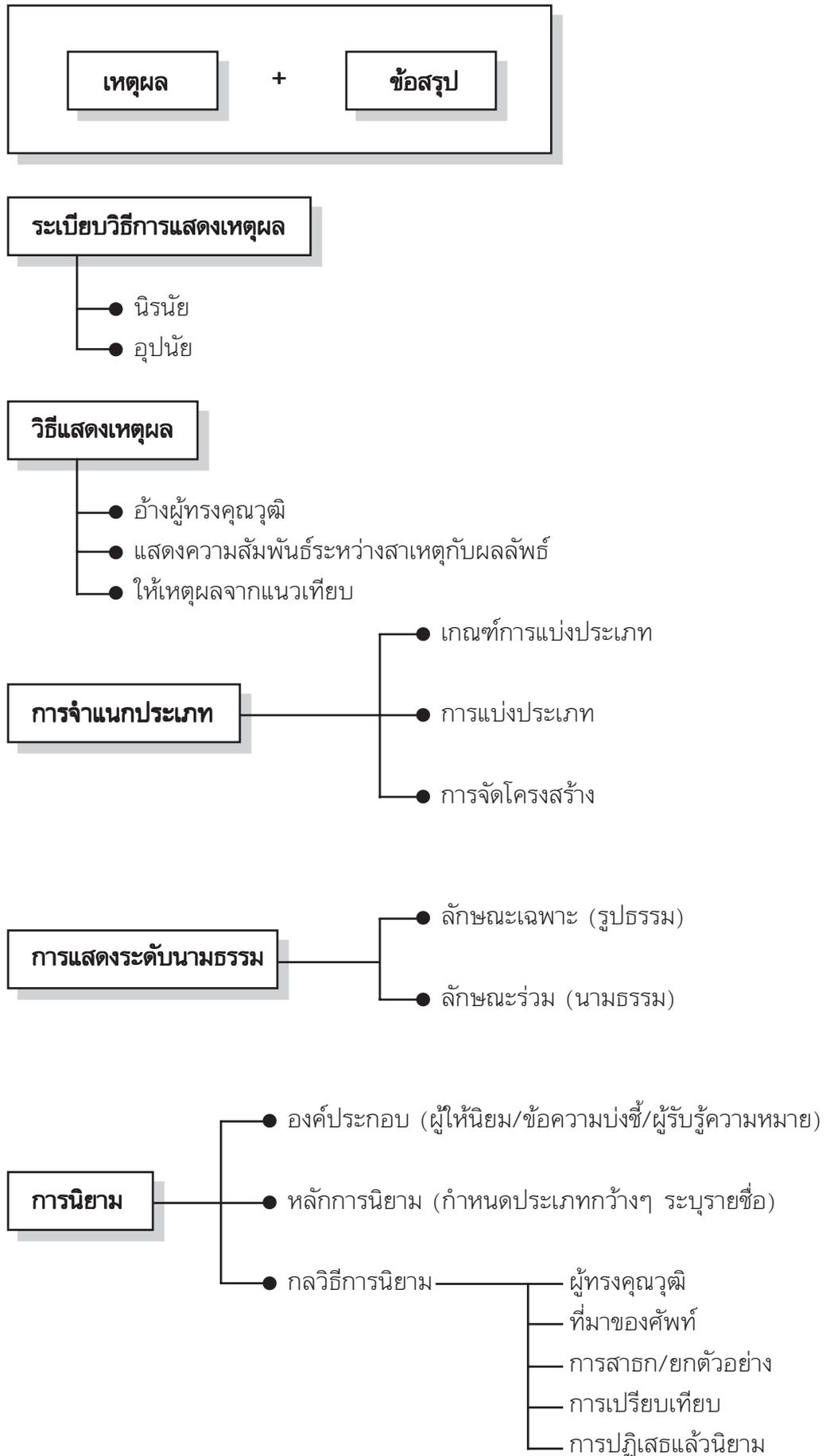
ความหมายของภาษา - สัญลักษณ์แทนมโนภาพ

- กระบวนการคิดกับการใช้ภาษา = ปฏิบัติกริยาถูกใช้
- กระบวนการรับรู้และการลำดับมโนภาพ

การลำดับความคิดและการเรียบเรียงข้อความ

- การเลือกรับ/ขจัด
- การจัดประเภท/ลำดับสิ่งที่รับ

หน่วยที่ 3 หลักการใช้คำเพื่อการสื่อสาร

นิยามของคำ

เสียงที่เปล่ง แล้วมีความหมาย

ส่วนประกอบของคำ

1. เสียงพยัญชนะ
2. เสียงสระ
3. เสียงวรรณยุกต์

คำประเภทต่างๆ

1. คำหลายความหมาย
2. คำพ้องเสียง
3. คำพ้องรูป

ประเภทของความหมาย

1. ความหมายตรง หรือความโดยอรรถ
2. ความหมายแฝง หรือความหมายโดยนัย

การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ

- คำที่มีความหมายกว้างออก
- คำที่มีความหมายแคบเข้า
- คำที่มีความหมายตรงข้าม

ความหมายของคำลักษณะต่างๆ

1. ความหมายคล้ายกัน
2. ความหมายคู่กัน
3. ความหมายตรงข้ามกัน
4. ความหมายเหมือนกัน
5. ความหมายต่างกันแต่ใช้แทนได้ หรือคำไวพจน์

ระดับของคำ

ระดับแบบแผน
กึ่งแบบแผน
ภาษาปาก

ศักดิ์ของคำ

คือคำที่มีความหมายเหมือนกัน แต่มีความหรูหรา สง่างาม สูงส่ง ไม่เท่ากัน

คำทั่วไป

คำที่มีศักดิ์สูง

หลักการใช้คำ

1. ใช้คำให้ตรงความหมาย และสัมพันธ์กับพลังของคำ
2. ใช้ให้ถูกไวยากรณ์
 - สะกดให้ถูก
 - ใช้คำเชื่อมให้ถูก
 - ใช้ลักษณนามให้ถูก
3. ใช้ให้กะทัดรัด และชัดเจน
4. ใช้คำระดับเดียวกัน

หน่วยที่ 4 หลักการใช้ประโยคเพื่อการสื่อสาร

ประโยคไวยากรณ์

- ภาคประธาน + ภาคแสดง (ข้อความที่ได้ความสมบูรณ์)

ประโยคภาษาศาสตร์

- ประโยคสนทนา 1) ประโยคเริ่ม 2) ประโยคไม่เริ่ม

ประโยคตามเจตนา

- บอกเล่า/บอกให้ทราบ
- คำถาม/ถามให้ตอบ
- ตอบรับ/ปฏิเสธ
- คำสั่ง/ตักเตือน
- ขอร้อง

ประโยคที่ดี

- สมบูรณ์ ถูกต้องตามไวยากรณ์
- ชัดเจน
- กระชับรัด
- สมเหตุสมผล มีสัมพันธภาพ
- เน้นความ รวบความ
- มีโครงสร้างและลำนวนแบบไทย

หน่วยที่ 5 ทักษะ และศิลปะการฟัง

ธรรมชาติของการฟัง

1. การฟังแบบสมัครใจ
 - เกิดจากความสนใจ
 - มีความกระตือรือร้นที่จะฟัง
 - มีความอดทน และมีความพยายามที่จะฟัง
2. การฟังแบบไม่สมัครใจ
 - เกิดจากความจำใจ
 - ไม่สนใจ และไม่ต้องการฟัง

ประเภทของการฟัง

1. ฟังเพื่อความเข้าใจ
2. ฟังเพื่อการวิเคราะห์
3. ฟังเพื่อการตีความ
4. ฟังเพื่อประเมินค่า

ความสำคัญของการฟังในชีวิตประจำวัน

1. การฟังคำถาม-คำตอบ	เป็นกระบวนการแบบโต้ตอบซึ่งกันและกัน
2. การฟังข้อมูลข่าวสาร	ใช้เพื่อรับรู้ข่าวสาร แต่ต้องมีการเลือกสรร
3. การฟังสิ่งบันเทิง	ใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจ จากการดำเนินชีวิต

แนวการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ 10 ประการ

1. หาประเด็นที่น่าสนใจได้	6. ตั้งใจฟัง
2. สนใจฟังเนื้อหา	7. ไม่อวกแวก
3. ฟังให้จบก่อนโต้แย้ง	8. ฝึกจิต และปรับตัวขณะฟัง
4. ฟังเพื่อจับประเด็น	9. เปิดใจกว้าง
5. ปรับการฟังอย่างยืดหยุ่น	10. ให้ความสำคัญกับเรื่องที่ฟัง

การฟังในกระบวนการสื่อสาร

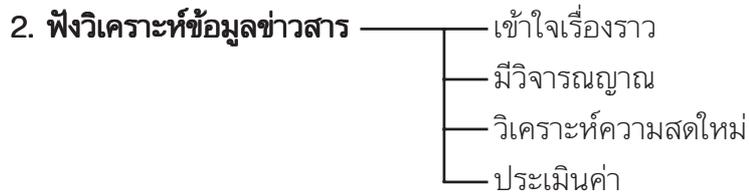
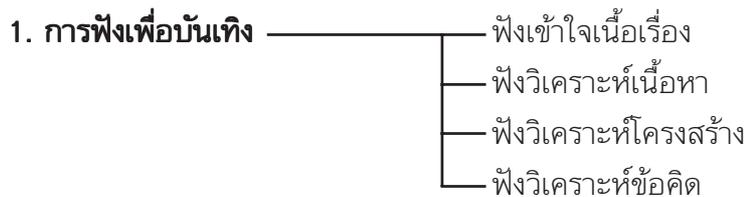
แบ่งเป็น

1. การฟังระหว่างบุคคล เป็นการฟังสารแบบเผชิญหน้าของบุคคล 2 คน ควรวิเคราะห์ภูมิหลัง และมีมารยาทการฟัง และการตอบสนองการฟัง

2. การฟังในกลุ่มและในที่สาธารณะ ผู้ฟังต้องเตรียมศึกษาข้อมูลล่วงหน้า เพื่อเข้าใจแนวคิด เรื่องที่ฟัง และบันทึกสาระของเรื่อง

3. การฟังผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน และใช้วิจารณญาณในการฟัง หากเป็นการฟังเรื่องบันเทิงคดี ควรมีการขยายจินตนาการ

ศิลปะการฟัง

3. การฟังอย่างมีวิจารณญาณ

1. ประเภทของการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

- ฟังสารให้ความรู้
- ฟังสารโน้มน้าวใจ
- ฟังสารจรรโลงใจ

2. การพัฒนาการฟังอย่างมีวิจารณญาณ

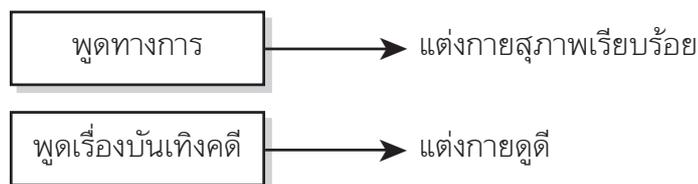
- พัฒนาความคิดให้มีวิจารณญาณ
- มีการสังเกตอยู่เป็นนิจ

หน่วยที่ 6 ทักษะการพูด

การสื่อสารด้วยการพูด เป็นการสื่อสารสองทาง ที่สามารถโต้ตอบกันได้ทันที การพูดยังใช้อธิบายเรื่องราวที่ซับซ้อนได้ง่ายกว่า ทำให้ประหยัดเวลาในการสื่อสาร

การพัฒนาบุคลิกภาพของผู้พูด

1. การแต่งกาย ให้เหมาะกับเรื่องและระดับการพูด

2. สีหน้า ท่าทาง กิริยา

- สีหน้า ยิ้มแย้ม
- สายตา มองผู้ฟัง
- การเดิน การยืน สง่างาม
- ใช้มือและน้ำเสียงประกอบการพูดให้เข้ากับเรื่องที่พูด

3. การใช้ถ้อยคำ ใช้ถ้อยคำให้เหมาะและถูกต้อง สื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ การใช้ถ้อยคำที่ดีช่วยสร้างบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือ

4. ใช้วัจนภาษาประกอบการพูด ทั้งสถานที่ เวลา สายตา ลมพัด อากาศ วัตถุ และปริภาษา

การใช้อุปกรณ์และสื่อประกอบการพูด

1. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการพูด

- 1) ขาดั้งไมโครโฟน
 - 2) ไมโครโฟน
- } ผู้พูดต้องทดสอบก่อนพูด

2. สื่อประกอบการพูด แบ่งเป็น สิ่งของ เอกสาร สื่อประสม (multimedia) สื่อที่ใช้ควรเหมาะกับกลุ่มผู้ฟัง

การเตรียมก่อนพูด

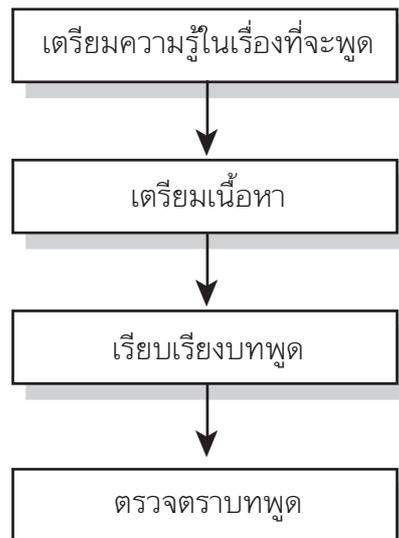

การวิเคราะห์ผู้ฟัง

เพื่อจัดเนื้อหา/เรื่องที่จะพูดให้เหมาะ การวิเคราะห์ผู้ฟัง ดังนี้

- วิเคราะห์ตามกลุ่มเป้าหมาย
- วิเคราะห์ตามอายุ
- วิเคราะห์ตามเพศ
- วิเคราะห์ตามอาชีพ
- วิเคราะห์ตามการศึกษา

การเตรียมบทพูด

หน่วยที่ 7 การพัฒนาทักษะการพูด

การสนทนาในชีวิตประจำวัน

- สื่อสารให้เข้าใจตรงกัน
- ทำความเข้าใจอย่างสร้างสรรค์
- สร้างไมตรีที่ดี
- มีมารยาทในการสนทนา
 - ตั้งใจฟัง
 - สบตา แต่ไม่จ้องตา
 - ไม่หลุกหลิก
 - ไม่พูดแทรกระหว่างสนทนา

การสนทนาเพื่อกิจธุระ ควรยึดหลัก

- มีเป้าหมายชัดเจน
- ให้เกียรติคู่สนทนา
- ใช้ภาษาเหมาะสม
- เลือก กาละ เทศะ ที่ดี

การพูดในโอกาสทางสังคม

- 1) พูดในฐานะพิธีกร
- 2) พูดในฐานะผู้ร่วมงาน
- 3) พูดในฐานะเจ้าของงาน

เตรียมข้อมูล ควบคุมสถานการณ์ ประสานความรู้สึก
ให้เกียรติเจ้าของงาน แสดงตัวตน
ให้เกียรติผู้ร่วมงาน ให้ผู้ฟังเป็นส่วนหนึ่งของงาน
สร้างความรู้สึกที่ดี

การพูดทางวิชาการ

การสัมมนา

เสวนา

สนทนาทางการ

สัมภาษณ์

บรรยายปาฐกถา

อภิปราย

กิจกรรมเสริมทักษะที่ 1

อ่านบทอภิปราย และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นของการรับสาร ปัญหาของการรับสาร และการใช้วิจารณ์งานในการรับสาร (ระหว่างนักศึกษาในกลุ่ม และกับอาจารย์) โดยยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากประสบการณ์หรือการใช้ภาษาของสื่อมวลชนที่ผู้รับสารต้องใช้วิจารณ์งานรับสารเพื่อให้ “รู้เท่าทันสาร”

“ขอบคุณค่ะ ก็ยังยืนยันในกรอบเดิมที่ใช้แต่เริ่มต้นนะคะ คือ ภาษาไทยที่ดีคือภาษาไทยที่ใช้ถูกต้องตามกาลเทศะ ตามโอกาสและเรื่องที่พูด ในขณะเดียวกันเราต้องยอมรับว่าภาษาในสังคมมีความหลากหลาย ภาษามีหลายรูปแบบ เราไม่ควรที่จะออกเกณฑ์กลางแล้วบังคับให้ทุกสถาบันในสังคมใช้ภาษาแบบเดียวกัน ตัวอย่างที่ยกมาหลายครั้งในนี้คือภาษาที่ใช้ในสื่อ โดยเฉพาะในสื่อหนังสือพิมพ์ อาจจะได้เห็นพาดหัวบ่อย ๆ เรียกนายยกว่า... น้ำชาติ หรืออานวยไขก๊อก แต่ในโรงเรียนเราควรสอนได้ว่า อันนี้เป็นภาษาเฉพาะที่ใช้ในสื่อ แล้วภาษาที่ใช้มีหน้าที่ของมัน มันต่างกัน คือเราไม่ใช้สื่อ ก็ไม่ควรใช้ภาษาอย่างสื่อ แต่ถ้าเราสังเกตให้ดี ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ ภาษาที่ใช้พาดหัวไม่เหมือนภาษาที่ใช้เขียนในตัวข่าว ถึงหัวข่าวเขาจะเรียกว่า... น้ำชาติ แต่พอถึงตัวข่าวเขาจะเรียกว่า พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี แล้วต่อไป จะเรียกว่า นายยก หรืออะไรก็แล้วแต่ หรือที่เขาเรียกว่า โปรยข่าว เขาจะไม่มาบอกว่าไอ้ตีนผีสุดโหด คือที่ปรากฏในหัวข่าวที่จะไม่ปรากฏในตัวข่าว ในโรงเรียนควรสอนคือ อาจพูดว่าเป็นภาษาที่ไม่ควรใช้ แต่เป็นภาษาที่ใช้ในวงการหนังสือพิมพ์ แล้วถ้าเมื่อสอนให้สังเกตว่าเขาใช้เฉพาะที่พาดหัวข่าว เพราะเนื้อที่มันจำกัดหรือต้องการดึงดูดความสนใจ อะไรก็แล้วแต่ แต่ในตัวข่าวไม่ได้เขียนแบบนั้น

มาถึงประเด็นว่าภาษาไทยที่ดีคืออย่างไร ใครกำหนด คือถ้ายอมรับว่าใครใช้ภาษานี้หลากหลาย และขึ้นอยู่กับโอกาส กาลเทศะ และเรื่องราวที่พูด เราก็ต้องยอมรับว่าภาษาที่ดีมีได้หลายรูปแบบ ไม่ใช่รูปแบบเดียว เพราะฉะนั้นดิฉันก็พูดซ้ำกับที่ได้พูดไปหลายครั้ง คือถ้าดิฉันเป็นผู้อำนวยการช่อง 9 ดิฉันมีภาษาไทยที่ดีสำหรับช่อง 9 คืออะไร เรื่องการออกเสียง เรื่องการใช้ถ้อยคำ อะไรใช้ดี อะไรใช้ไม่ได้ หรืออะไรที่ไม่ควรจะมาสื่อหรือแพร่ภาพ อย่างสถานีโทรทัศน์ญี่ปุ่น ทุกครั้งก่อนออกอากาศเขาจะบอกว่าห้ามใช้ถ้อยคำที่เป็นการเสียดสีชนกลุ่มน้อย หรือผู้หญิง หรือคนทุพพลภาพ ซึ่งดิฉันเข้าใจว่าของเราไม่มี เพราะเจอลิงเหล่านี้น้อย ๆ สรุปประเด็นสั้นๆ ว่า ใครกำหนดนี้ มีผู้กำหนดได้หลายสถาบัน โดยเฉพาะสถาบันที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา จะเป็นโรงเรียนก็ได้ จะเป็นสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง หรือหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ คือควรจะมีมาตรฐาน โดยอาจมีกรอบใหญ่คือ ภาษาไทยมาตรฐานที่ดี เวลาเรานึกถึงภาษาไทยมาตรฐาน เรานึกถึงราชบัณฑิต เรานึกถึงแต่คำเท่านั้นเอง เพราะจริงๆ ภาษาไทยที่ดีคลุมไปถึงการใช้ถ้อยคำ การนำเสนอ การเรียบเรียงเรื่องราวและความคิดต่าง ๆ คือมีมากกว่านั้น แต่ส่วนใหญ่เวลาเราพูดถึงภาษาไทยที่ดี เราหยุดแค่การออกเสียงและการใช้ถ้อยคำเท่านั้นเอง แต่มันมีมากกว่านั้น ดิฉันขอสรุปว่าภาษาไทยที่ดีมีหลายแบบ”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ในการอภิปรายเรื่อง **“ภาษาไทยที่ดี เป็นอย่างไร ใครกำหนด”**)

เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2544 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

คำถาม

1. แนวคิดของผู้พูดคืออะไร

.....
.....
.....

2. ภาษาไทยที่ดีในทรรณะของผู้พูดคืออะไร

.....
.....
.....

3. เขียนแผนภาพความคิด

กิจกรรมเสริมทักษะที่ 2

1. จงขีดเส้นใต้คำในวงเล็บ ซึ่งเหมาะสมกับข้อความในประโยคต่อไปนี้
 - 1) เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น (สำหรับ กับ ต่อ) บุคคลแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน
 - 2) อุดมคติย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ (ตาม กับ ใน) สภาพแวดล้อม
 - 3) คนเราจะมีควมรู้มากหรือน้อยก็ตาม (และ ถ้า) นำความรู้นั้นไปประกอบอาชีพสุจริต ก็ย่อมเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป
 - 4) ความรู้เป็นสิ่งที่ไม่มีวันหดหายไป (มีแต่ นอกจาก) จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
 - 5) เขาไม่เคยย่อท้อ (กับ แก่ ต่อ ใน) อุปสรรคใด ๆ

2. จงเลือกคำในวงเล็บมาเติมลงในช่องว่างให้เหมาะสมกับข้อความต่อไปนี้
 - 1) เขา..... (ผลิผลาม ผลุนผลัน) เดินออกจากห้องไป
 - 2) เราผิดหวังมากที่ทีมฟุตบอลเราพ่ายแพ้โดยไม่มี..... (คาดฝัน คาดหวัง)
 - 3) เขาเป็นหัวหน้าที่ดี ทำงานต่าง ๆ อย่าง..... (เข้มแข็ง แข็งแกร่ง แข็งกร้าว)
 - 4) พอผมหันไป ก็เห็นแก๊งตัวแข็งไม่..... (ตูดตึก กระตึกกระตึก)
 - 5) เมื่อข้าพเจ้าก้าวเข้าไปในห้อง ก็พบว่ามีคนรื้อข้าวของไว้..... (กระจัดกระจาย กระจายกระจาย)

- 3) จงแก้คำที่ใช้ผิดในประโยคต่อไปนี้
 - 1) เด็กรับใช้วิ่งมารายงานข้าพเจ้าด้วยสีหน้า**แตกตื่น**ว่า คุณแม่เป็นลมล้มฟุบอยู่ในห้องน้ำ
.....
 - 2) เราแบ่งกลุ่มตาม**ลำดับ**สติปัญญาของผู้ศึกษา
.....
 - 3) เขาอ่อนเพลียมาก ไม่มีแม่แต่กำลังจะ**พุง**ตัวเอง
.....
 - 4) หน้าร้อน เวลากลางวันมันร้อน**ระม**เหลือเกิน
.....
 - 5) พ่อแม่มัก**ทอบ**หัวลูก ๆ ไปตากอากาศที่ชายทะเลบางแสน
.....

4) ประโยคต่อไปนี้มีคำที่ทำให้รู้สึกว่าคุณเขียนใช้ภาษาไม่เป็นทางการ ถ้าต้องการแก้ไขให้ฟังเป็นทางการขึ้น ควรจะแก้ไขอย่างไร

1) ละครดี ๆ อย่างนี้นาน ๆ จะมีซักครั้ง

.....

2) คุณพ่อคุณแม่ทุกคนต้องการให้ลูกของตนได้ศึกษาเล่าเรียน

.....

3) มีถนนบางตอนอยู่ในสภาพที่แย่มาก

.....

4) ทันทีที่ทราบผล นักกีฬากระโดดโลดเต้นไปรอบสนามหน้ารั้วโรงเรียน

.....

5) ประโยคต่อไปนี้เรียงคำผิดลำดับ จงแก้ไข

1) เมื่อพี่ชายของข้าพเจ้าชักไม่เสร็จในป่า ก็เดินกลับบ้าน

.....

2) ฉันมองออกไปยังท้องทุ่งอันกว้างใหญ่ มีถนนโรยกรวดแคบ ๆ

.....

3) ฉันขยับขึ้นลูกนั่ง

.....

4) เสียงอึกทึกครึกโครม เสียงตติไฟหุงต้ม เสียงอาบน้ำ เริ่มเข้าสู่โสตประสาท

.....

5) ในการสงครามย่อมมีคนล้มตายบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

.....

6) จงแก้ประโยคต่อไปนี้ให้กะทัดรัดขึ้น

1) ทนายความชื่อดังถูกยิงตายคาเตียงนอนในห้องนอน

.....

2) เขาใช้เงินสุรุ่ยสุร่ายเกินจำเป็น

.....

3) จำนวนเงินที่จะสร้างบ้านนี้ช่างกะว่าจะต้องใช้เงินจำนวนถึงห้าแสนบาท

.....

4) วิชาจะช่วยนำทางชีวิตเราไปสู่อนาคตอาชีพได้ตลอดกาล

.....

5) ทั้งคู่เป็นมวณนัดทำด้วยกันทั้งคู่

.....

